

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 146/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. februára 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Bulharská republika, zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Babjakom, Kováčska 40, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 8 C 329/2012 zo 7. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2017 elektronickými prostriedkami doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Bulharská republika (ďalej len „sťažovateľ“), podpísaná zaručeným elektronickým podpisom, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 C 329/2012 zo 7. novembra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnej pozícii žalobcu účastníkom označeného konania vedeného pred okresným súdom, v ktorom sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia v sume 244 892 € s príslušenstvom. Okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh, ktorý v súlade s výzvou uhradil. Okresný súd v označenom konaní rozhodol rozsudkom z 19. apríla 2013, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ proti označenému rozsudku okresného súdu podal odvolanie. Okresný súd ho vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie, ktorý sťažovateľ zaplatil. Sťažovateľ po právoplatnom skončení konania vo veci samej požiadal okresný súd o vrátenie zaplatených súdnych poplatkov podaním z 5. októbra 2016. Svoju žiadosť odôvodnil tým, že *„právne vzťahy, ktorých sa týkal spor medzi ním a žalovaným rozhodovaný v konaní 8C/329/2012, boli vzťahmi spotrebiteľskými a Sťažovateľ v nich vystupoval ako spotrebiteľ“*. Okresný súd o uvedenom návrhu sťažovateľa rozhodol napadnutým uznesením tak, že sťažovateľovmu návrhu nevyhovel.

Sťažovateľ nesúhlasiac s právnymi závermi okresného súdu sa so svojou sťažnosťou obracia na ústavný súd a tvrdí, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu jeho označených práv. Sťažovateľ predostiera identickú argumentáciu ako v konaní pred okresným súdom a namieta, že závery okresného súdu v napadnutom uznesení neobstoja, sú arbitrárne, v rozpore s jeho legitímnym očakávaním a *„hrubo v rozpore s právnou úpravou ochrany spotrebiteľa, jej zmyslom a účelom“*.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jeho označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, napadnuté uznesenie okresného súdu zruší, vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie a prizná mu úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porovnaj napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

Sťažovateľ svojou sťažnosťou namieta porušenie svojich označených práv uznesením okresného súdu, ktorým rozhodol o jeho návrhu na vrátenie zaplatených súdnych poplatkov. Sťažovateľ vlastne brojí proti rozhodnutiu všeobecného súdu, ktorým rozhodol o jeho poplatkovej povinnosti.

Ústavný súd zdôrazňuje, že rozhodovanie o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o povinnosť zaplatiť súdny poplatok vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa. Rozhodnutie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky na uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, patrí zásadne do rozhodovacej sféry všeobecných súdov (porovnaj mutatis mutandis uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 788/09).

Ústavný súd už judikoval, že samotná povinnosť zaplatiť súdny poplatok, resp. samotné nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku samo osebe ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porovnaj mutatis mutandis II. ÚS 142/04, III. ÚS 344/2012).

Rozhodovanie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov alebo uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov.

Ústavný súd však na tomto mieste konštatuje, že je oprávnený v ojedinelých prípadoch zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti, a to iba za predpokladu, že by rozhodnutie všeobecného súdu o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok bolo zjavne arbitrárne a nemalo oporu v ustanoveniach príslušného všeobecne záväzného právneho predpisu upravujúcich ukladanie povinnosti uhradiť súdne poplatky a ich výšku.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane uvádza, že k úlohám právneho štátu patrí aj vytvorenie právnych a faktických garancií na uplatňovanie a ochranu základných práv a slobôd ich nositeľov, t. j. fyzických osôb a právnických osôb. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní, ktoré sú dostupné bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky základných práv a slobôd. Existenciou takýchto konaní sa však nevyčerpávajú ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkým zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu takých procesných postupov. Ústavný súd z tohto hľadiska osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa v konaní a rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať nielen vo využití všetkých dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi (IV. ÚS 719/2013, I. ÚS 9/2014).

Účelom citovaného čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky

nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Aj ESLP vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj okresný súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti aspoň rámcovo posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne

v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým okresný súd rozhodol o návrhu sťažovateľa na vrátenie už zaplatených súdnych poplatkov.

Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu a konštatuje, že okresný súd sa v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal so všetkými podstatnými argumentmi sťažovateľa, s ktorými sa nestotožnil, a preto jeho návrh zamietol. Napadnuté uznesenie okresného súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za zjavne neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) v kontexte rozhodujúcich okolností prípadu.

Sťažovateľ tvrdil, že v označenom konaní vystupoval ako spotrebiteľ, preto mal byť na základe znenia § 4 ods. 2 písm. u) zákona o súdnych poplatkoch od ich platenia oslobodený.

Okresný súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol, že z odôvodnenia rozhodnutia vo veci samej vyplynulo, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno o tom, že medzi účastníkmi konania došlo vôbec k uzavretiu zmluvy. Ďalej konštatoval, že *„v priebehu konania žalobca nepreukázal splnenie zákonných podmienok pre prijatie záveru o jeho aktívnej vecnej legitímácii pre podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému. Nepreukázal, že peňažné prostriedky vyplatené v prospech žalovaného boli uhrádzané z jeho účtu. Nepreukázal hmotnoprávne postavenie spotrebiteľa a tomu zodpovedajúce procesné právo (vrátane práva podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa) uplatniť voči žalovanému hmotnoprávny nárok na vydanie*

bezodôvodného obohatenia v postavení spotrebiteľa (pozri rozsudok NS SR z 29.06.2010, sp. zn. 2Cdo 205/2009).“.

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého uznesenia presvedčil, že okresný súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v konaní dostal odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia, pretože jasne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľa.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2017